

Voorganger: Bert de Wit

Schriftlezing: Psalm 77 (gezongen en gelezen)

Zingen: 'Roepend om gehoor te vinden' (Lied 77: 1)

Lezen: Psalm 77: 5-10 (NBV21)

Zingen: God, op wat Gij eens verrichtte' (Lied 77: 4)

Lezen: Psalm 77:14-19 (NBV21)

Zingen: 'God, uw pad was door de golven' (Lied 77: 6)

Lieve mensen van God,

Zien we sporen van God, als we terugblikken op het afgelopen jaar?

Dan moeten we wel goed zoeken.

In het afgelopen jaar zie ik vooral sporen van het vorige jaar.

Het is alsof we naar een herhaling zitten te kijken: wéér zo'n jaar van pieken en dalen, van lockdowns in de winter, losgaan in de zomer en van varianten op een virus.

'God, uw pad was door de golven' – zingt Psalm 77:

'Wateren hebben het bedolven en uw voetspoor uitgewist'.

Gods weg gaat nu door golven van besmettingen. We zitten, dacht ik, al in de vijfde golf! De kans is groot dat die golven de sporen van God hebben uitgewist.

Maar dat is niet de conclusie die in deze psalm wordt getrokken. De voetsporen van God blijven onzichtbaar – maar tóch kunnen we er, volgens de psalm, op vertrouwen dat God zijn weg gaat met ons.

God gaat zijn ongekeerde gang met ons. Al zien we Hem niet, wij kunnen er op vertrouwen dat Hij er is en met ons meegaat. Maar hoe kom je aan dat vertrouwen? Waar is dat op gebaseerd? Dat is de vraag.

In mijn familie heeft Psalm 77 een bijzondere plaats. Het is een psalm met een verhaal.

Heel lang geleden, in de jaren '30 van de vorige eeuw – mijn moeder was nog maar 11 jaar oud – gebeurde er iets vreselijks. Ze waren aan het hooien, toen de bliksem sloeg in het boerderijtje.

'De wolken stortten water,
de hemel dreunde luid,
uw pijlen flitsten heen en weer,
uw donder rolde dreunend rond,
bliksems verlichtten de wereld,
de aarde trilde en schokte.'

Toen het gebeurde speelde mijn moeder met haar jongere zusje op de hooizolder. Zij werd door de luchtdruk van zolder geblazen en kon daardoor weggkomen. Haar moeder nam de baby van zes weken uit de wieg. Ze liep met de andere kinderen, door de stromende regen, naar de burenen. Helemaal achteraan kwam haar vader, mijn opa. Hij droeg het levenloze lichaam van zijn achtjarig dochtertje in de armen. Het huis brandde helemaal af.

Tegen de nacht gingen opa en oma wat wandelen. Ze hielden het binnen niet meer uit. Ze dwaalden rusteloos rond op de plek des onheils, zonder een woord te zeggen.

'U laat mij mijn ogen niet sluiten,
van onrust vind ik geen woorden'.

Mijn grootouders waren gelovige mensen. Zij gingen naar de oudgereformeerde kerk. Altijd waren zij op zoek naar sporen van God in hun leven. Als zij nu aan God dachten moesten zij zuchten.

Hun leven was nooit van een leien dakje gegaan. Toch hadden zij elke avond kunnen danken, omdat zij Gods hand zagen in al het goede. Bijvoorbeeld in de kinderen die hun waren toevertrouwd. Maar waar was God op deze dag? Gods 'voetsporen bleven onzichtbaar' die dag.

Toen kregen zij gelijktijdig dezelfde ingeving. Zo hebben zij het ervaren: als een 'ingeving'. 'Ik moet de hele tijd maar denken aan Psalm 77', zei oma:

'Zou God zijn genâ vergeten?
Nooit meer van ontferming weten?'

Zij citeerde uiteraard uit de oude berijming.
'Ik dacht precies hetzelfde', zei opa.

'Vergeet God genadig te zijn,
verbergt zijn ontferming zich achter zijn toorn?'

Alleen al het stellen van die vragen was voor mijn grootouders tot troost. Die vraag werd hun in het hart gelegd. Alsof God zelf zuchtte in hun gebed. Dat schiep ruimte in hun ziel. Zij konden weer ademhalen.

Dat was niet een opgelucht ademhalen. Dit verhaal loopt niet goed af.
Hun jongste dochter werd voorgoed gemist.

Maar de andere kant van het verhaal is, dat een jaar later op dezelfde plek een gloednieuw huis stond. Terwijl zij geen brandverzekering hadden. Dat nieuwe huis was betaald met de opbrengst van een grote collecte die door mensen van hun kerk was georganiseerd. Zo konden zij weer verder. Ze konden dankbaar zijn. God zij dank.

Als de familie terugkeek op wat er was gebeurd, zagen ze geen voetsporen van God. Daar was de brand overheen gegaan, als het water van de Rode Zee. Want daar gaat het over in Psalm 77. Over de uittocht uit Egypte. Het oude verhaal over hoe God zijn volk bevrijdde. Hoe de Eeuwige op weg ging met dit volk, dwars door de zee.

'Toen het water U zag, o God,
toen het water U zag, begon het te beven,
een huivering trok door de oceanen.'

Het water week uiteen zodat het volk erdoor kon gaan.
Maar toen de Egyptenaren die hen achtervolgden dat ook probeerden, stroomde het water terug en verdronken zij allemaal.
Zo heeft de Eeuwige laten zien wie Hij is: de Machtige die zijn volk bevrijdt.

Maar als je nu gaat kijken bij de Rode Zee, dan zul je er geen spoor meer van terugvinden. Het enige wat je daar ziet is water. Geen spoor van Gods grote daden.
Alleen het verhaal is overgebleven.

Zo is het verhaal van de brand het enige dat is overgebleven van die vreselijke dag in de geschiedenis van mijn familie. Mijn opa en oma en al hun kinderen zijn al overleden. Dat nieuwe huis staat er nog wel, maar daar woont geen familie meer. Alleen het verhaal van dat huis is er nog. Dat verhaal wordt van generatie op generatie doorverteld. Zoals de oude verhalen van Israël worden doorverteld, van geslacht op geslacht.
Sporen van God zijn te vinden in die verhalen. Over hoe God zijn weg gaat met mensen – door de diepte heen. Die oude verhalen zouden er niet zijn als God er niet was. Want als er geen hoop zou zijn, geen troost, wat viel er dan te vertellen?
Het zijn verhalen om nooit te vergeten.

Wat worden onze verhalen over 2021? Hoe vertellen we dit later aan onze kleinkinderen?

Het wordt vast geen verhaal dat goed afloopt.

Misschien is het nog te vroeg om nu al het verhaal van dit jaar te vertellen.

Maar het is niet te vroeg om te zoeken naar de sporen van God. De oude verhalen moedigen ons aan om dat te doen. Om ons verlangen te volgen, de hunkering in ons hart.

We hoeven niet te verwachten dat alles goed komt op oudejaarsavond. De rommel van het afgelopen jaar is veel te groot. Maar wij mogen het nieuwe jaar ingaan in vertrouwen, dat het verhaal van ons leven door God wordt geschreven.

Het wordt vervolgd...

Amen.